

Comisia mediu, climă și tranziție verde

RAPORT

asupra audierilor publice cu privire la progresele înregistrate în ceea ce privește dezvoltarea regiunii de management al deșeurilor nr. 5 (Ungheni, Nisporeni, Călărași)

În temeiul art. 27 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea N.797/1996 și în conformitate cu Planul de acțiuni al Comisiei pentru sesiunea de primăvară, anul 2024, Comisia mediu, climă și tranziție verde, în cadrul ședinței din 28 mai curent, a organizat și desfășurat audieri publice cu privire la progresele înregistrate în ceea ce privește dezvoltarea regiunii de management al deșeurilor nr. 5 (Ungheni, Nisporeni, Călărași).

Pentru prezentarea informațiilor solicitate au fost invitați reprezentanți ai Ministerului Mediului și Oficiului Național pentru Implementarea Proiectelor în domeniul Mediului. La ședință au participat și 28 de primari din sate și comune ale raionului Călărași, precum și din orașul Nisporeni și municipiul Ungheni.

Reprezentantul Ministerului Mediului prezentând informația la subiect a punctat că la moment, autoritățile sunt concentrate asupra reducerii volumului deșeurilor care ajung la groapa de gunoi, prin colectarea selectivă și valorificarea deșeurilor prin reciclare și compostare. Deșeurile sunt privite în mod tradițional ca o sursă de poluare. Însă, în contextul în care protecția mediului înconjurător și gestionarea durabilă a resurselor naturale a devenit o prioritate pentru țara noastră, deșeurile bine gestionate pot genera beneficii cum ar fi: reducerea cererii de resurse naturale, economisirea energiei și a resurselor financiare, crearea de afaceri verzi și noi locuri de muncă verzi. Deșeurile pot fi reciclate, reutilizate sau transformate în compost. Plasticul poate fi reciclat de circa 1-2 ori, hârtia – de circa 5-7 ori, sticla și metalul – pot fi reciclate nelimitat. Pentru întreprinderile și persoanele fizice, care doresc să devină prietenoase mediului este ușor de implementat modelul colectării selective a deșeurilor.

Acest lucru trebuie să devină o normalitate pentru cetățenii din Republica Moldova. O parte din deșeurile municipale generate în Chișinău sunt transmise la fabricile de reciclare unde, până a fi valorificate, trec prin sortarea automată și manuală. În acest context, pentru a economisi timpul și energia, cetățenii sunt încurajați să arunce gunoiul în tomberoane separate, sortând ambalajele produselor confecționate din peliculă și plastic, sticlă sau metale, din carton sau hârtie, echipamente electronice/baterii, etc.

În prezent depozitele de deșuri sunt gestionate de autoritățile publice locale. Conform statisticilor realizate de Agenția de Mediu, cantitatea de deșuri municipale este în continuă creștere, colectarea selectivă fiind organizată parțial în mun. Chișinău și unele centre raionale. Ratele de reciclare și valorificare a deșeurilor sunt încă foarte reduse. De aceea, pentru colectarea corectă a deșeurilor și conștientizarea importanței acestui lucru, este necesară implicarea atât a agenților economici – operatori ai serviciilor de gestionare a deșeurilor (publici sau privați), cât și a tuturor cetățenilor- beneficiari ai acestor servicii.

Cadrul normativ elaborat și implementat pînă acum prevede diverse mecanisme economice care să stimuleze prestatorii de servicii de gestionare a deșeurilor și beneficiarii acestor servicii, precum și să constrângă pentru refuzul de conformitate cu normele corespunzătoare. Succesul depinde în mare măsură de competența autorităților publice locale și de capacitatea acestora de a organiza lucru, de modalitatea de implicare a agenților economici și a societății civile în acumularea resurselor financiare, întrucât investițiile în infrastructura de gestionare a deșeurilor presupun costuri mari.

Întru implementarea Strategiei de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027, Guvernul Republicii Moldova a obținut suportul financiar din partea partenerilor de dezvoltare. În acest context, au fost atrase surse financiare ale Băncii Europene de Investiții (BEI) și Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD). Suportul financiar oferit este atât sub forma de împrumut, cât și sub forma de grant, și va finanța achiziționarea de active pentru colectarea și transferul deșeurilor, cum ar fi containere pentru deșuri și vehicule de colectare, precum și construcția de infrastructură pentru eliminare și tratare a deșeurilor solide, cum ar fi depozite de deșuri și instalații de sortare și tratare a acestora.

Prima Zonă de Management a Deșeurilor, care beneficiază de susținerea BERD în cadrul proiectului include raioanele Ungheni, Nisporeni și Călărași, și necesită o investiție estimativă de circa 19,48 milioane euro. La moment, aceasta este finanțată prin prima tranșă de 6,94 milioane euro din

împrumutul BERD și cu o sumă similară oferită de BEI. Parteneriatul pentru Eficiență Energetică și Mediu din Europa de Est (E5P), la care Uniunea Europeană (UE) este cel mai mare donator, va oferi și un grant de investiții de până la 5,6 milioane euro. Proiectul mai beneficiază de susținere prin cooperare tehnică, finanțată de Suedia.

Proiectul va permite extinderea, regionalizarea și crearea unui sistem regional consolidat de gestionare a deșeurilor solide în zonele participante și va servi drept model pentru un sistem durabil de gestionare a deșeurilor solide în toată țara.

Investiția va permite Guvernului Republicii Moldova să asigure o colectare îmbunătățită și mai eficientă a deșeurilor municipale, acoperind nu doar centrele urbane, ci și comunitățile rurale.

Infrastructura municipală bine-funcțională, inclusiv gestionarea deșeurilor solide joacă un rol esențial în protejarea sănătății umane și a mediului ambiant. Construcția unui depozit regional de deșuri în conformitate cu standardele UE, închiderea depozitelor de deșuri neconforme și a multor depozite de deșuri neautorizate mai mici vor reduce aruncarea ilegală a deșeurilor, în timp ce investițiile în reciclabile separate la sursă, deșuri verzi și instalații mixte de tratare a deșeurilor vor crește ratele de reciclare și vor asigura eliminarea deșeurilor în condiții de siguranță pentru mediu. De asemenea, realizarea acestui proiect va spori reducerea emisiilor de dioxid de carbon și metan asociate cu eliminarea deșeurilor, contribuind astfel la eforturile Republicii Moldova de decarbonizare, în conformitate cu angajamentele asumate în temeiul Acordului de la Paris privind schimbările climatice.

Începând cu luna septembrie anul 2023, când a demarat proiectul pilot în zona de management al deșeurilor nr. 5, au fost întreprinse un șir de măsuri pentru mobilizarea autorităților administrației publice locale din această regiune, în special s-au aprobat decizii administrative necesare pentru alocarea în acest scop a terenurilor, a avut loc trecerea terenurilor din proprietatea administrației publice locale în proprietatea statului în vederea fondării operatorului regional, au fost realizate procedurile necesare pentru operaționalizarea echipei de proiect, selectarea experților, coordonarea și lansarea procedurii de achiziții.

Ca urmare a audierii informației prezentate de către reprezentanții instituțiilor vizate, membrii Comisiei au constatat că domeniul gestionării integrate a deșeurilor continuă să întâmpine multiple provocări. În prezent, volumul de deșuri generate este în creștere permanentă, iar impactul negativ este tot mai pronunțat asupra mediului înconjurător. Efectuând vizită în zona de management al deșeurilor nr. 5 (Nisporeni, Călărași și Ungheni), se observă că servicii de salubritate sunt create preponderent în

localitățile urbane și mai puțin în cele rurale. Chiar și acele servicii, care există, nu acoperă toate procesele ciclului de gestionare a deșeurilor. În mare parte se rezumă doar la colectare, transportare și depozitare, ceea ce contravine principiilor specifice sistemului integrat de gestionare a deșeurilor. Infrastructura specială este aproape inexistentă și înregistrează uzură îndelungată. Depozitarea se realizează în mod clasic, fiind o sursă importantă de poluare a solului, apelor și aerului. În pofida eforturilor autorităților administrației publice locale de a lichida gunoiști stihiiinice, acestea continuă să apară și să polueze mediul înconjurător din preajma satelor și comunelor. Prezintă o problemă arderea necontrolată a deșeurilor, dar și incendierea gunoiștilor din imprudență și/sau cu intenție. Stagnează proiectarea și construcția infrastructurii de management al deșeurilor în regiune din cauza cadrului regulatoriu secundar în curs de dezvoltare, unui dialog ineficient între instituțiile statului și autoritățile administrației publice locale, repartizării neclare a rolurilor instituționale și insuficienței surselor financiare necesare acestui proces. Această situație este similară pentru toată țara.

În concluzie, Comisia mediu, climă și tranziție verde a solicitat Ministerului Mediului să intensifice acțiunile instituționale și logistice pentru a impulsiona dezvoltarea sistemelor integrate de management al deșeurilor în regiunea nr. 5, dar și în celelalte regiuni.

Comisia va continua monitorizarea implementării Strategiei de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova oferind suport necesar pentru eficientizarea cadrului normativ național în domeniul gestionării deșeurilor.

Valeriu MUDUC
Președintele Comisiei